

'WE GAAN NIET VOOR DE HOOFDPRIJS MAAR VOOR HET MAATSCHAPPELIJKE BELANG'

Zusters houden regie over toekomst Oud Bijdorp

Zuster Regina, algemeen overste van de Congregatie van de Heilige Catharina van Siëna/Zusters Dominicanessen, geeft aan dat de congregatie haar voltooiing nadert, de gemiddelde leeftijd van de zusters is 87 jaar en nieuwe zusters zijn er in Voorschoten niet meer. Wat moet er gebeuren met het klooster, landgoed en de bijgebouwen? Zo maar verkopen wil de congregatie niet. Daarom is samen met Peter Meijs, directeur van de werkorganisatie van de congregatie, de gemeente en diverse experts, een traject gestart waar ook de inwoners van Voorschoten bij betrokken worden.

VOORSCHOTEN – De congregatie bestaat al sinds 1841. Vanaf 1876 is

klooster Oud Bijdorp de thuisbasis. Alle 40 zusters die er nog wonen, zijn hier ook ingetreden. 'Dit is ons religieus erfgoed', zegt Zuster Regina. 'En we zijn ons er goed van bewust dat er keuzes moeten worden gemaakt. Die discussie loopt al vele jaren maar pas in 2018 zijn we meer actief naar de toekomst van het landgoed gaan kijken. Nieuwe initiatieven moeten naar het gedachte-

goed van de Stichteres van onze congregatie, zuster Pinkers, zijn. En dat betekent met oog voor mensen die het wat minder hebben. Allereerst moet er ook plaats zijn en blijven voor de zusters en ons religieuze leven hier. Misschien komen er woningen voor mensen die alleen zijn komen te staan, of voor mensen met een kleine portemonnee. Of wellicht kan er in de tuin een zorgboerderij komen. Het zijn maar ideeën, alles ligt nog open.' De congregatie zette haar deuren de afgelopen jaren al steeds vaker open voor publiek. Tijdens de laatste open Monumentendag ontving het klooster maar liefst 900 bezoekers. 'En ook onze zondagsvieringen in de kapel worden steeds beter bezocht', zegt Zuster Regina. 'Mensen zijn oprecht geïnteresseerd en dat doet ons goed.' Op dit moment wonen er naast de zusters, zeven paters dominicanen en zo'n 25 senioren die zorg ontvangen van Marente. De dagelijkse leiding van het huis en het landgoed is in handen van het bestuur van de congregatie met ondersteuning door de werkorganisatie. 'Het is een groot gebied, van de Veurseweg tot aan de Vliet, in totaal 6,5 ha, religieus erfgoed en sinds kort monument', zegt Peter Meijs. 'Daar zijn specifieke regels voor en dus hebben we externe expertise ingeschakeld. Zo zijn COB-WEB, Stedelijke Ontwikkeling en Bouwaccent Vastgoedontwikkeling ingeschakeld. De herbestemming van het landgoed moet gefaseerd

worden uitgevoerd en binnen de kernwaarden van de congregatie en de zusters: zingeving, nabij zijn, jong en oud, natuurlijk en geborenheid. Wij moeten dan ook zoeken naar semi-commerciële initiatieven, gaan niet voor de hoofdprijs en juist voor het maatschappelijke belang. Hoewel het natuurlijk wel noodzakelijk is dat er voldoende financiële middelen blijven voor de zorg van de zusters.' De congregatie wil de toekomst van het landgoed samen met de inwoners, ondernemers en belangstellenden bepalen. Op 14 januari is de eerste openbare bijeenkomst, de Toekomstkamer, in het klooster. Dan wordt de ID-card gepresenteerd: de kernwaarden in combinatie met sfeerbeelden. Het verhaal van Huize Bijdorp wordt uitgebeeld, ideeën kunnen worden achtergelaten en vragen kunnen worden gesteld. Kort daarna gaat het participatietraject van start in de plangroepen. Naar aanleiding daarvan wordt er in april een spelregelkaart gemaakt. Nog voor de zomer 2020 wil men plannen indienen bij de gemeente. 'Maar dan zijn we er nog niet', vertellen Zuster Regina en Peter Meijs. Dan moeten er nog bestemmingsplannen worden gewijzigd en meer. Voordat de eerste schop de grond in gaat, duurt het nog wel even. Onze wens is dat het klooster, land- en vastgoed een goede bestemming krijgen waar veel mensen in Voorschoten van kunnen genieten en trots op zijn.'

Zuster Regina, algemeen overste en directeur Peter Meijs van de werkorganisatie van de congregatie. Binnenkort lanceren zij een website met informatie over de toekomstplannen. VSK

KLOOSTER BIJDORP HEEFT ONLANGS STATUS GEMEENTELIJK MONUMENT GEKREGEN

Bijdorp was ooit een boerenhofstede

Joannes Farenbach had toen hij stierf geen idee dat zijn naam tot op heden en ook in de toekomst, nu Bijdorp is aangewezen als Gemeentelijk Monument, aan deze buitenplaats verbonden zou blijven. Hij overleed in 1875 in Lourdes, waar hij nog op een laatste wondertje hoopte.

door: Jane Koopstra

Toen zijn weduwe Bijdorp verkocht aan de Congregatie van de Zusters Dominicanessen, werd bij de koop bepaald dat het Meisjespensionaat O.L.V. van Lourdes zou gaan heten en dat de woonkamer waar zij en haar man zulke plezierige herinneringen aan hadden, zou blijven zoals hij was. En tot op de dag van vandaag trekken er op Open Monumentendag honderden mensen doorheen en wordt de naam Farenbach vele malen gememoreerd.

De komst van de Zusters, nu 142 jaar geleden, heeft de recente geschiedenis van Bijdorp bepaald. Maar het verhaal van Bijdorp gaat veel verder terug. Het begon in de Middeleeuwen als boerenhofstede behorende bij Kasteel Ter Lips. De tuin was grotendeels moestuin en boomgaard. In de 17^e eeuw kochten rijke burgers uit de steden boerenhoeves in de omgeving op, verfraaiden het huis en legden prachtige tuinen aan. De Leidse advocaat Gerard Meerman bijvoorbeeld, die er een landhuis van maakte. Mr. Johan de Bije en Anna Oorthoorn werden in 1697 eigenaar. In die tijd ontstond de formele tuinaanleg met rechte lijnen, zichtas-

sen en plantvakken. Het imposante hardstenen hek aan de Veurseweg, dat al langere tijd Rijksmonument is, en twee theekoepels aan de uiteinden van de centrale as zijn door dit echtpaar toegevoegd. Een aan de Vliet, die lang geleden verdween, en een aan de Veurseweg, in 1952 afgebroken voor de verbreding van de weg voor de tram.

De tuin onderging eind 18^e eeuw opnieuw een metamorfose. Toenmalige eigenaar Mr. Pieter Chanquion kocht in 1793 ook de ernaast gelegen boerenhoeve Dorpswijk. Over de gehele breedte liet hij op het hoger gelegen deel langs de Veurseweg een landschappelijke tuin aanleggen. Het lager gelegen deel richting de Vliet bleef weiland en/of moestuin en boomgaard. De oranjerie was toen al aanwezig. In 1863 werd tabaksplanter Joannes Farenbach eigenaar. Hij bouwde een verwarmde kas tegen het boerenhuis van Dorpswijk aan en plantte wellicht ook de roosbeiboom.

Verreweg de meeste elementen op de buitenplaats zijn toegevoegd door de Congregatie van de Dominicanessen en alle hebben ze de status gekregen van Gemeentelijk Monument: de

De kern van de buitenplaats, het oorspronkelijke buitenhuis waar o.a. de familie Farenbach woonde. Foto: Jane Koopstra

kapel, het meisjespensionaat, het noviciaat waar 1300 novicen zijn opgeleid, diverse stallen en de wasserij. De monumentale status geldt ook voor de moestuin, de moestuinmuur en de park- en groenaanleg met begraafplaats, beeld en zonnewijzer.

Uit het verhaal is wel duidelijk waarom Bijdorp deze bescherming

verdient: ter herinnering aan de ontwikkeling van buitenhuizen, aan de ontwikkelingen op het gebied van tuinarchitectuur en aan de rijke geschiedenis van het kloosterleven. Contemplatie, samenzang, gebed en de Eucharistieviering bepalen nog steeds het ritme van de kloostergemeenschap op Bijdorp.

Achteraf bezien heeft Lourdes Joannes Farenbach het eeuwige leven geschonken als je bedenkt dat zijn naam nu en ook in de toekomst nog jaarlijks op Bijdorp in ere wordt gehouden.

Bron: Redengevende omschrijving Veurseweg 3, Gemeente Voorschoten